

Risico bewust

In dit nummer:

De Grondroerdersregeling	1
De zorgplicht ex artikel 7:658 BW en het zelfstandig schadebesluit	7
Aansprakelijk bij huisuitzetting?	10

De Grondroerdersregeling Nieuwe verplichtingen en daarmee nieuwe aansprakelijkheden voor de overheid?

door
mr. Ancella Klunne
Severijn Hulshof advocaten

Casus

Een gemeente geeft opdracht aan een aannemer voor het verleggen van een fietspad. Dat fietspad bestaat uit een asfaltlaag met daaronder een funderingslaag. Deze funderingslaag bestaat uit cementgebonden puin. De aannemer maakt bij zijn werkzaamheden gebruik van een freesmachine. Deze freesmachine kan op diepte worden ingesteld. Met deze freesmachine kan de aannemer eerst de asfaltlaag en vervolgens de funderingslaag wegschrappen. Bij het wegschrappen van de funderingslaag moet de aannemer voorzichtig te werk gaan, omdat deze het materiaal van de funderingslaag wil hergebruiken voor de aanleg van het nieuwe fietspad. Dit materiaal kan echter alleen hergebruikt worden indien dit materiaal zich niet vermengt met het onder de funderingslaag liggende zand. Ten tijde van

het uitvoeren van de freeswerkzaamheden aan de funderingslaag, worden er kabels mee omhoog getrokken. De kabels zitten vast in de freesmachine en moeten worden losgesneden. De aannemer verbaast zich over het feit dat deze kabels mee omhoog zijn gekomen. De aannemer is er van overtuigd dat de freesmachine niet zo diep stond ingesteld dat deze de zandlaag zou hebben geraakt. Volgens de aannemer moeten de kabels zich derhalve in de funderingslaag hebben bevonden. De aannemer is van oordeel dat hij de kabels hier niet behoefde te verwachten en hij voorafgaand aan de werkzaamheden geen Klic-melding had behoeven te doen. Is dit juist?

Inleiding

De in de casus geschetste vraag zal beantwoord moeten worden aan de hand van de op 1 juli 2008 in werking getreden WION (Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten, ook wel grondroerdersregeling genoemd).¹ Het

¹ De WION is gefaseerd in werking getreden. Met ingang van 1 juli 2010 is de WION volledig in werking getreden. Van 1 juli 2008 tot 1 juli 2010 gold een overgangsregime. Tot 1 juli 2010 geschiedde de informatie-uitwisseling over de ligging van ondergrondse netten nog via de post, fax of e-mail. Vanaf 1 juli 2010 vindt de informatie-uitwisseling geheel elektronisch – via het Kadaster – plaats.

doel van deze wet is om graafschades te voorkomen. Daartoe schept de WION verplichtingen voor de grondroerder, netbeheerder en opdrachtgever. De overheid kan in al deze hoedanigheden optreden.

In deze bijdrage zal ik een antwoord geven op de vraag of deze wet nieuwe verplichtingen en daarmee nieuwe aansprakelijkheden voor gemeenten, provincies en waterschappen met zich mee kunnen brengen.

Alvorens een antwoord op deze vraag te geven, zal ik in deze bijdrage eerst de verplichtingen bespreken die voortvloeien uit de WION voor de hiervoor genoemde drie bij het graafproces betrokken partijen. Aparte vermelding verdient de verplichting die de WION op gemeenten legt om zorg te dragen voor de registratie van de zogeheten "weesleidingen".

Verplichtingen grondroerder

Teneinde graafschades te voorkomen, moet de grondroerder² de graafwerkzaamheden op zorgvuldige wijze verrichten (artikel 2 WION).

De grondroerder moet er in dat verband ten minste voor zorgen dat:

- a vóór aanvang van de graafwerkzaamheden een graafmelding is gedaan en;
- b hij onderzoek heeft verricht naar de precieze ligging van onderdelen van netten³ op de graaflocatie en;
- c de naar aanleiding van de graafmelding ontvangen informatie van de netbeheerder⁴ op de graaflocatie aanwezig is.

Graafmelding

Hoe gaat deze graafmelding, ook wel Clic-melding genoemd, in zijn werk? Sinds 1 juli 2010 gaat dit geheel elektronisch en wel via het Kadaster.⁵ De grondroerder doet via de computer een graafmelding bij het Kadaster, waarbij hij aangeeft over welke locatie hij informatie wenst. De computer van het Kadaster stuurt deze informatieaanvraag elektronisch door naar de netbeheerders die in het betreffende gebied een kabel of leiding hebben liggen. De netbeheerders sturen elektronisch de ligginggegevens van de kabels en leidingen die zich op de graaflocatie bevinden retour naar het Kadaster. Het Kadaster bundelt de informatie waardoor deze als het ware op één kaart zichtbaar wordt en stuurt deze door naar de grondroerder die hiermee vervolgens aan het werk kan. De grondroerder krijgt zo via het Kadaster kaartmateriaal met daarop alle bekende ligginggegevens van de op de graaflocatie aanwezige kabels en leidingen. (Dit kaartmateriaal bestaat uit een gelaagde pdf, waarop alle kabels en leidingen door het Kadaster over elkaar heen zijn gelegd en er als het ware één kaart

ontstaat, en uit alle afzonderlijke gegevens zoals door iedere netbeheerder aan het Kadaster aangeleverd.)

Voor welke graafwerkzaamheden moet de grondroerder een graafmelding doen? De wet definieert "graafwerkzaamheden" als het mechanisch verrichten van werkzaamheden in de ondergrond. Het handmatig graven met een schop valt hier dus niet onder. Wat precies onder "ondergrond" moet worden verstaan, wordt niet in de wet omschreven. Volgens de Memorie van Toelichting wordt hiermee bedoeld het deel van de aarde vanaf het maaiveld tot circa 10 kilometer diepte. Het mechanisch verrichten van werkzaamheden in water valt hier eveneens onder. Graafwerkzaamheden zullen over het algemeen in de ondiepe ondergrond plaatsvinden vanaf het maaiveld tot hoogstens een kilometer diepte.⁶

Aan wat voor graafwerkzaamheden kunnen we denken? Bijvoorbeeld de aanleg van netten, het heien van palen, het slaan van damwanden en het bouwrijp maken van grond. Verder kan gedacht worden aan het diepploegen of het mechanisch uitbaggeren van sloten. Dit laatste is voor waterschappen van belang.

Voorafgaand aan de inwerking treding van de WION bestond op grond van de rechtspraak al de verplichting een Clic-melding te doen in het geval sprake was van "grondroeren". Deze Clic-melding ging dan niet via het Kadaster, maar via de instantie "Clic". Clic was een particulier initiatief van kabel- en leidingbeheerders. Het Clic is nu geïntegreerd in het Kadaster.

Zo is in de rechtspraak door het Hof Arnhem⁷ en de Rechtbank Breda⁸ uitspraak gedaan over het al dan niet moeten doen van een Clic-melding bij "slootwerkzaamheden".

Het Hof Arnhem kreeg te oordelen over werkzaamheden in 2004 voor het Waterschap Regge en Dinkel voor onderhoud aan een walbeschoeiing in Langeveen. Bij deze werkzaamheden diende de walkant met een kraan te worden geëgaliseerd, waarna er palen in de grond gezet moesten worden. Het Hof was van oordeel dat al met het egaliseren de grond geroerd werd, zodat voorafgaand aan de werkzaamheden een Clic-melding had moeten worden gedaan. Onder de WION zou dit niet anders zijn. Met egaliseren worden immers werkzaamheden in de ondergrond uitgevoerd.

De Rechtbank Breda, sector Kanton, kreeg te oordelen over maaierwerkzaamheden die Waterschap Brabantse Delta in juni 2006 verrichtte langs en in een watergang (bermsloot van ongeveer 2,5 à 3 meter breed) te Klundert. Deze werkzaamheden, die gemiddeld twee keer per jaar plaats vinden om de goede doorstroming van watergangen te bevorderen, werden uitgevoerd met een gemotoriseerd voertuig voorzien van een korfbak met machinale scharen waarmee de begroeiing onder water op stoppellingte wordt afgeknipt. Bij deze werkzaamheden werd een in de sloot gelegen aansluitkabel van Essent geraakt. Essent vorderde schadevergoeding. Volgens Essent was

² De WION wordt ook wel de Grondroedersregeling genoemd.

³ Grondroerder: degene onder wiens verantwoordelijkheid of leiding graafwerkzaamheden worden verricht.

⁴ Net: een ondergrondse kabel of leiding. In deze bijdrage zal ik de begrippen "net", "kabel" en "leiding" door elkaar gebruiken.

⁵ Netbeheerder: degene die als natuurlijk persoon handelende in de uitoefening van een beroep of een bedrijf dan wel als rechtspersoon een net beheert.

⁶ In de WION wordt het Kadaster aangeduid met "de Dienst".

⁷ Zie MvT, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 475, nr. 3, pagina 26.

⁸ Hof Arnhem 24 februari 2009 (Essent / Kraanverhuurbedrijf), TBR 2010/31.

⁹ Rechtbank Breda, Sector Kanton, 16 juli 2008 (Essent / Waterschap Brabantse Delta), LJN: BD7510

het Waterschap aansprakelijk, omdat zij een onderzoeksplicht zou hebben geschonden. De Kantonrechter oordeelt dat bij het maaien sprake is van het afsnijden van gewassen, hetgeen niet direct gelijk gesteld kan worden met graafwerkzaamheden of grondroeren. De Kantonrechter oordeelt dat in het algemeen op een korfmaaier niet de verplichting rust om vóór aanvang van maaiwerkzaamheden een Klic-melding te doen.

De Kantonrechter vindt het wel denkbaar dat zo'n algemene verplichting bestaat, als aannemelijk is dat er bij het maaien in de grond zal worden geroerd, hetzij vanwege bijvoorbeeld de gesteldheid van het terrein of vanwege de mindere geschiktheid van de gebruikte apparatuur. In kwestie werd een dergelijke algemene verplichting niet aangenomen. Denkbaar is volgens de Kantonrechter verder dat, onder bijzondere omstandigheden, eveneens bij maaiwerkzaamheden een onderzoeksplicht bestaat. Hierbij denkt de Kantonrechter aan het geval dat bij de korfmaaier bekend is of redelijkerwijs zou moeten zijn, dat er op een bepaald traject een aanzienlijke kans is dat een kabel op of direct onder de bodem van de sloot ligt. Deze bijzondere omstandigheden deden zich hier niet voor. Van schending van een onderzoeksplicht (o.a. doen van Klic-melding) was zodoende geen sprake. De vordering van Essent werd afgewezen.

Of maaiwerkzaamheden onder de WION gekwalificeerd moeten worden als "mechanische werkzaamheden in de ondergrond", is de vraag. In mijn visie zouden deze in beginsel niet als zodanig gekwalificeerd behoeven te worden. Dat zou betekenen dat onder de WION voor dit soort werkzaamheden geen Klic-melding behoeft te worden gedaan. Dit betekent overigens niet dat op grond van de algemene zorgvuldigheidnorm (in het kader van artikel 6:162 BW) op de grondroerder toch de verplichting kan rusten om een Klic-melding te doen. Of die verplichting op de grondroerder rust, zal afhangen van de omstandigheden van het geval (waaronder de omstandigheden zoals door de Kantonrechter in de hiervoor besproken uitspraak geschetst). Bij twijfel verdient het aanbeveling om wél een Klic-melding te doen.

Indien we nu teruggaan naar de in de inleiding geschetste casus over de freeswerkzaamheden, dan rijst de vraag of voorafgaand aan deze werkzaamheden een graafmelding had moeten worden gedaan. Het is mijn ervaring dat grondroeders snel geneigd zijn om te denken dat voor freeswerkzaamheden geen graafmelding behoeft te worden gedaan, omdat frezen iets anders is dan graven. Op zich is het juist dat frezen iets anders is dan graven, maar beide zijn mechanische werkzaamheden. De vraag is wel of het frezen in een geasfalteerd wegdek gelijk te stellen is aan werkzaamheden "in de ondergrond". Hierover zou gediscussieerd kunnen worden, want waar begint deze ondergrond? Begint deze vanaf bovenzijde asfalt, of vanaf de onderzijde van de funderingslaag (= zandlaag)? De toezichthouder op deze wet, het Agentschap Telecom, hanteert het beleid dat voor dit soort freeswerkzaamheden

eveneens een graafmelding moet worden gedaan⁹. De ondergrond begint volgens deze dus aan de bovenkant van het asfalt.

Dit beleid sluit aan bij de uitspraak van de Rechtbank Haarlem, sector Kanton van 14 december 2005¹⁰, waarin het ging om een kabel die geraakt was bij het verwijderen van asfalt met een graafmachine. Deze kabel bevond zich in de uit puin bestaande funderingsconstructie. De Kantonrechter was van oordeel dat ook voor dit soort werkzaamheden een Klic-melding moest worden gedaan.

Na het doen van een graafmelding moet binnen 20 werkdagen worden gestart met de graafwerkzaamheden.¹¹ De houdbaarheid van ontvangen ligginggegevens is zodoende 20 werkdagen. Dit in verband met de actualiteit van het kaartmateriaal. Als de werkzaamheden zijn gestart en men is dagelijks aan het werk op de graaflocatie en men heeft daardoor zicht op eventuele wijzigingen in de ligging van kabels en leidingen, dan hoeft er niet opnieuw gemeld te worden.

Uitzonderingen graafmelding

Op de hoofddregel dat een graafmelding moet worden gedaan, bestaan uitzonderingen. Ik zal deze, voor zover relevant voor de overheid, bespreken.

Een graafmelding behoeft niet te worden gedaan, indien het gaat om werkzaamheden op eigen terrein en er bovendien niet dieper zal worden gegraven dan 50 cm en de eigenaar van de grond weet dat sinds de voorafgaande melding de ligging van de netten in de grond niet is veranderd (artikel 8 WION en artikel 6 Besluit). De eigenaar moet dus eenmalig een melding doen, waarna geen nieuwe meldingen behoeven te worden gedaan indien voldaan is aan het eigen terrein vereiste en het vereiste van de geringe diepte.

Voor het delven van graven op (o.a. gemeentelijke) begraafplaatsen is de toezichthouder op de naleving van de WION (het Agentschap Telecom) bereid deze beperking van 50 cm niet te handhaven. Dit betekent dat beheerders van begraafplaatsen eenmalig een graafmelding moeten doen om vast te stellen of er op de begraafplaats kabels aanwezig zijn. Als blijkt dat dit niet het geval is mag vervolgens met deze eerdere graafmelding worden gewerkt. Als er wel netwerken aanwezig zijn, zal de beheerder zodra er wijzigingen plaatsvinden aan dat netwerk opnieuw een graafmelding moeten doen.

Lokaliseren

Naast het doen van een graafmelding, moet de grondroerder voorafgaand aan de graafwerkzaamheden de kabels lokaliseren. De WION schrijft niet voor op welke wijze gelokaliseerd moet worden. De wetgever laat dat aan de marktpartijen over. De marktpartijen hebben hier invulling aangegeven in de Richtlijn zorgvuldig graafproces ("Richtlijn").¹²

⁹ Een medewerker van het Agentschap heeft mij dit telefonisch medegedeeld, nadat ik hem de casus had voorgelegd.

¹⁰ Rechtbank Haarlem, sector Kanton 14 december 2005, LJN: AV2750.

¹¹ Zie artikel 8 lid 1 WION.

¹² Graafschade voorkomen aan kabels en leidingen, Richtlijn zorgvuldig graafproces, januari 2008, CROW, Publicatie 250.

In de Richtlijn wordt uitgegaan van het graven van proefsleuven. In situaties waarin het graven van proefsleuven niet of niet verantwoord mogelijk is – bijvoorbeeld bij (zeer) diep liggende netten of bij ligging onder water – moet de grondroerder een andere methode met de netbeheerder afstemmen. In de Richtlijn wordt de lengte van de proefsleuf aangegeven. Deze moet in beginsel één meter ter weerszijden van de theoretische ligging (= ligging van de kabel zoals deze op de tekening van de netbeheerder is aangegeven) bedragen. Hiermee wordt aangeknoopt bij de marge die in het Besluit informatie-uitwisseling ondergrondse netten ("Besluit") wordt aangehouden. Hierop kom ik terug.

Voor het aantal proefsleuven of de onderlinge afstanden daartussen wordt in de Richtlijn geen oplossing gegeven, omdat deze sterk afhankelijk zijn van de omstandigheden van het geval. De Richtlijn laat het aan de ervaring van de grondroerder over op welke plaatsen proefsleuven noodzakelijk zijn. Indien de kabel of leiding niet in de proefsleuf wordt aangetroffen, dan moet de grondroerder contact opnemen met de netbeheerder om vervolgcities te bepalen.

Hoewel de Richtlijn geen formele wet is en een rechter daar dus strikt genomen niet aan gebonden is, valt te verwachten dat een rechter de daarin opgenomen normen wel als uitgangspunt zal willen hanteren. De inhoud van de Richtlijn is immers door de marktpartijen zelf opgesteld. Die marktpartijen bestaan uit alle bij het graafproces betrokken partijen.

Een grondroerder heeft voor het kunnen bepalen van het aantal te graven proefsleuven dus weinig aan de Richtlijn. Dat is jammer, omdat de vraag of voldoende proefsleuven zijn gegraven regelmatig tot procedures leidt.¹³

Op locatie aanwezig hebben van ligginggegevens

De derde verplichting voor de grondroerder is dat deze de ligginggegevens op de graaflocatie aanwezig moet hebben.

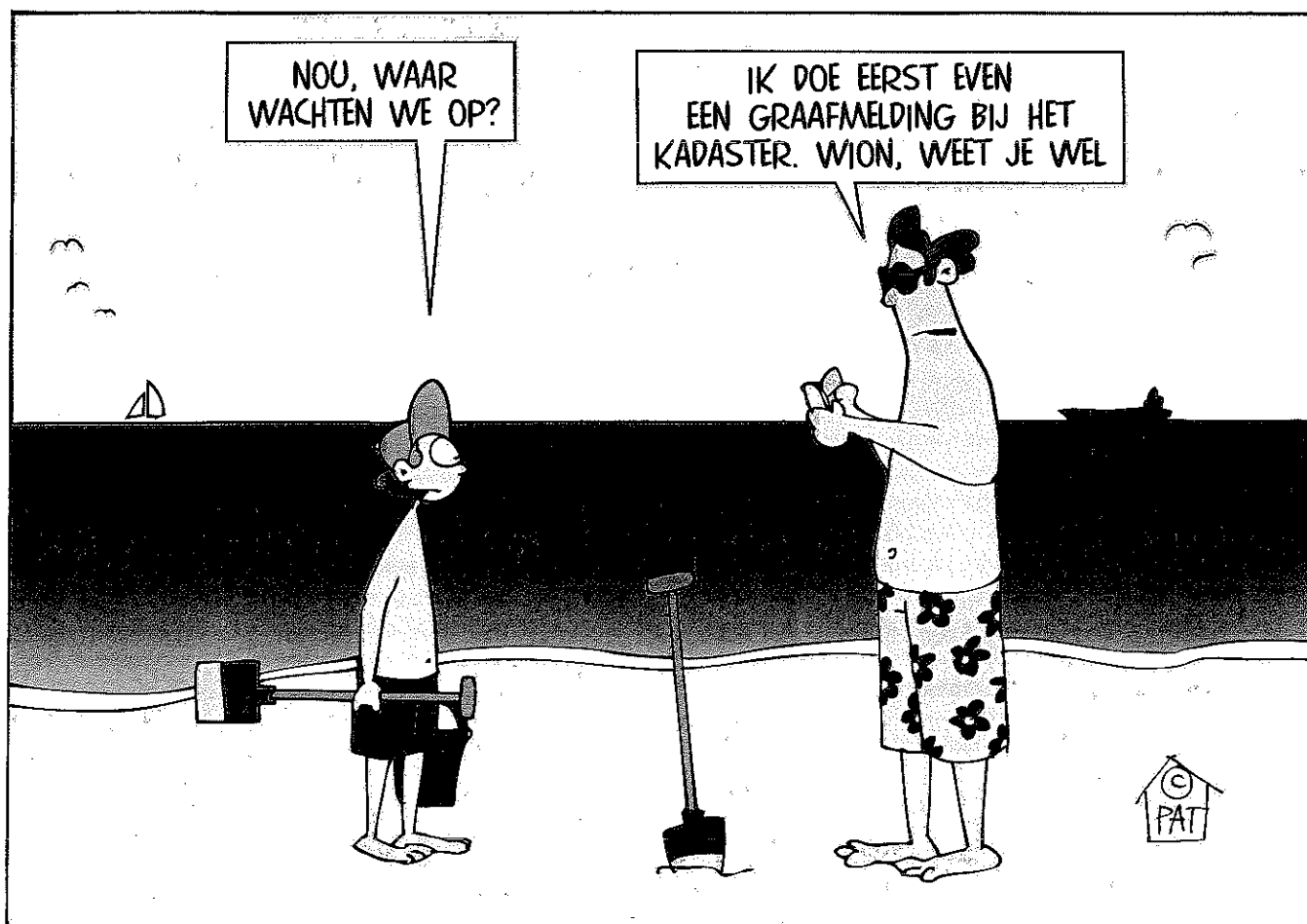
Verplichtingen opdrachtgever

De opdrachtgever¹⁴ moet er voor zorgen dat de graafwerkzaamheden op zorgvuldige wijze kunnen worden verricht.¹⁵ Uit de wetgeschiedenis blijkt dat dit betekent dat de opdrachtgever onder meer bij het vaststellen van de prijs en de tijd die benodigd is om de opdracht te voltooien, rekening moet houden met het feit dat de grondroerder een Klicmelding moet doen en dat er mogelijk voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen.

¹³ Zie bijvoorbeeld Hof Amsterdam 2 november 2006 (KWS / KPN), BR 2007/39, waarin het Hof oordeelde dat de aannemer op meer punten had moeten lokaliseren, hetzij met proefgaten, dan wel met voorsteken of elektronische detectieapparatuur. Zie ook Hof Amsterdam 22 september 2009 (Nuon / Dura Vermeer), waarin het Hof oordeelde dat de aannemer onder de omstandigheden in redelijkheid niet kon volstaan met het graven van een enkele proefsleuf.

¹⁴ Opdrachtgever: degene die opdracht geeft tot het uitvoeren van een werk waarbij graafwerkzaamheden worden verricht.

¹⁵ Artikel 2 lid 1 WION.

Verplichtingen netbeheerder

Gemeenten zijn beheerder van bijvoorbeeld het gemeentelijk rioleringsnet, verkeersregel installaties en de openbare verlichting. Het Waterschap kan netbeheerder zijn van bijvoorbeeld een duiker. Hoewel duikers niet onder het begrip "net" vallen en dus strikt genomen niet behoeven te worden geregistreerd, is het wel mogelijk deze te registreren. Zo zal voor de grondroerder duidelijk zijn dat op de positie waar wordt gegraven, een duiker in de grond ligt. De Provincie kan netbeheerder zijn van bijvoorbeeld verkeersregel installaties behorende bij de wegen waarvan zij beheerder is.

De netbeheerder moet binnen één werkdag nadat deze het verzoek van het Kadaster heeft ontvangen, de gegevens over de door hem beheerde netten via het elektronische informatiesysteem verstrekken¹⁶. De volgende informatie moet in ieder geval worden verstrekt:

- a de ligginggegevens;
- b de relevante eigenschappen van het net;
- c welke voorzorgsmaatregelen eventueel zullen moeten worden getroffen;
- d de contactgegevens.

De ligginggegevens

De netbeheerder moet voor nauwkeurige ligginggegevens zorgen. De ligginggegevens moeten ten minste een nauwkeurigheid van een meter hebben.¹⁷ In de Memorie van Toelichting¹⁸ wordt aangegeven dat indien de netten buiten deze marge van een meter mochten liggen, de netbeheerder aansprakelijk is voor eventuele schade aan de kabels of leidingen.

De netbeheerder moet ervoor zorgen dat de ligginggegevens actueel zijn. De beheerder moet daartoe wijzigingen in zijn net zo snel mogelijk verwerken in zijn eigen gegevensbeheer.

Indien de grondroerder bemerkt dat de daadwerkelijke ligging ten opzichte van de theoretische ligging (= de ligging zoals op de kaart aangegeven) meer dan een meter afwijkt, zal deze dat direct aan het Kadaster moeten melden. Het Kadaster moet dat op haar beurt direct doormelden aan de netbeheerder. De netbeheerder moet vervolgens binnen 30 werkdagen de nodige maatregelen nemen om haar kaartmateriaal daaraan aan te passen.¹⁹

De relevante eigenschappen van het net

De netbeheerder moet de relevante eigenschappen van het net opgeven. Hierbij kan gedacht worden aan het type leiding dat in de grond ligt. Bijvoorbeeld een riolering of een leiding met gevaarlijke inhoud. Deze informatie is van belang omdat op basis daarvan een grondroerder kan inschatten welk risico hij loopt indien hij in de nabijheid daarvan gaat graven.

Vorzorgsmaatregelen

De netbeheerder zal voorzorgsmaatregelen willen treffen indien het gaat om een net met een gevaarlijke inhoud (bijvoorbeeld gastransportnetten) of een net met een grote waarde (bijvoorbeeld kabels waarvan het functioneren van de verkeersstoren op Schiphol afhankelijk is).²⁰ Ik verwacht niet dat deze bepaling voor provincies, gemeenten en waterschappen van direct belang zal zijn. Indien ik mij niet vergis, zullen zij geen beheerder van dit soort netten zijn.

Contactgegevens

De netbeheerder moet zijn contactgegevens verstrekken. De grondroerder weet dan met wie hij contact kan opnemen indien hij vragen heeft over bijvoorbeeld de wijze van lokaliseren van de kabels.

Het is van belang dat de grondroerder ook met de opgegeven contactpersoon contact opneemt, en niet met een andere willekeurige medewerker van de netbeheerder. Ik verwijs daarvoor naar de uitspraak van de Rechtbank Utrecht van 1 april 2009, waarin de aannemer de kabel niet kon vinden en vervolgens een willekeurige Ziggo-medewerker had geraadpleegd.²¹ De Rechtbank was van oordeel dat de aannemer niet kon volstaan met het raadplegen van een willekeurige medewerker, maar contact had moeten opnemen met de contactpersoon die de kabelbeheerder voor die situatie aan de grondroerder in kwestie had opgegeven.

Uitzonderingen verstreken gegevens

Op deze hoofdregel dat de netbeheerder gegevens over al zijn netten moet verstrekken, bestaan de volgende uitzonderingen.

De netbeheerder hoeft geen gegevens te verstrekken, indien het gaat om netten die voldoen aan de volgende criteria:

- ze liggen in de eigen grond;
- ze liggen in grond die geen openbare grond is;
- de aansluiting op het terrein is niet ten behoeve van derden; en
- ze bevatten geen gevaarlijke stoffen.

Hierbij kan gedacht worden aan netten welke zich bijvoorbeeld bevinden in de grond van gemeentelijke sportterreinen en werven. Deze uitzondering is neergelegd in artikel 4 van de Regeling informatie-uitwisseling ondergronds netten. De beheerders worden wel geacht een eigen registratie bij te houden van de ligging van netten op deze terreinen.

Verder behoeven huisaansluitingen niet te worden geregistreerd en op tekening te worden aangegeven. Voor huisaansluitingen geldt een vrijstelling.

Registreren van weesleidingen

Het kan gebeuren dat een grondroerder bij het graven stuit op een kabel die niet op de kaart voorkomt. De grondroerder dient hiervan direct melding te doen aan het Kadaster. Het Kadaster dient vervolgens alle in aanmerking komende beheerders hierover te informeren. Indien zich niet binnen een termijn van tien werkdagen een netbeheerder voor deze

¹⁶ Artikel 10 lid 1 WION.

¹⁷ Artikel 5 lid 2 van het Besluit.

¹⁸ MvT, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 475, nr. 3, pagina 13.

¹⁹ Artikel 17 WION.

²⁰ Zie artikel 13 WION.

²¹ Rechtbank Utrecht 1 april 2009, TBR 2010/34 (Ziggo / Van Hoogevest en Kuipers).

kabel bij het Kadaster heeft gemeld, dan neemt het Kadaster contact op met de Gemeente. De Gemeente moet vanaf dat moment dit net gaan registreren²².

Het gaat dan om een registratie van de globale ligging van het net. De gemeente behoeft alleen het gedeelte te registreren dat door de grondroerder is aangetroffen. Het ligt in de lijn met artikel 17 WION (aanpassen kaartmateriaal) om voor deze registratie eveneens een termijn van 30 werkdagen aan te houden. De gemeente zal bij een volgende graafmelding de gegevens van dit net aan het Kadaster dienen door te geven. De gemeente zal over deze weesleiding mogen beslissen, waarbij gedacht kan worden aan de beslissing om de leiding te verwijderen of te verleggen. Wie deze kosten voor dit verwijderen of verleggen zal moeten dragen, vermeldt de wetsgeschiedenis niet. Nu er geen beheerder voor deze weesleiding is gevonden, ligt het mijns inziens in de rede dat de gemeente deze kosten draagt.

Conclusie

Brengt de WION nieuwe verplichtingen en daarmee nieuwe aansprakelijkheden voor de overheid met zich mee? Deze vraag zou ik deels met ja en deels met nee willen beantwoorden.

Ja, omdat gemeenten als netbeheerder moeten zorg dragen voor het verstrekken van actuele digitale ligginggegevens van het gemeentelijke rioleringsnet en eventuele andere netten (bijv. verkeerregel installaties en de openbare verlichting). Een verplichting die nog niet gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van de WION. Indien de ligginggegevens niet mochten kloppen, en er daardoor bij graafwerkzaamheden schade ontstaat, dan zal de gemeente in beginsel voor die schade aansprakelijk zijn.²³

De wetgever beoogt met deze verplichting ook meer evenwicht te brengen in de verantwoordelijkheidsverdeling tussen grondroeders en netbeheerders, omdat in de rechtspraak het zwaartepunt van de aansprakelijkheid aan de kant van de grondroerder was komen te liggen.

En ja, omdat gemeenten verantwoordelijk worden voor de registratie van weesleidingen. Dat is eveneens een nieuwe verplichting. Indien er iets mis mocht gaan met deze registratie, of de gemeente verzuimt bijvoorbeeld om opgave te doen van een weesleiding bij een graafmelding, dan kan de gemeente voor de daardoor ontstane schade aansprakelijk zijn.

De vraag zou ik met nee willen beantwoorden, voor zover het de verplichte graafmelding betreft. Een dergelijke meldingsplicht is wellicht voor het eerst in de wet neergelegd, maar bestond reeds op basis van heersende rechtspraak.

We zullen de toekomstige jurisprudentie moeten volgen, teneinde te bezien in hoeverre de WION voor de overheid daadwerkelijk nieuwe aansprakelijkheden zal scheppen.

²² Artikel 18 WION.

²³ Om aansprakelijk te zijn voor kabelschade, zal wel voldaan moeten zijn aan alle vereisten van artikel 6:162 BW (onrechtmatige daad). De WION brengt hierin geen verandering. Die vereisten zijn onrechtmatig handelen, toerekenbaarheid, schade, causaal verband en relativiteit. Met het aanleveren van onjuiste ligginggegevens (afwijkende ligging van meer dan een meter) is voldaan aan het vereiste van onrechtmatig handelen, namelijk handelen in strijd met een wettelijke plicht. Of eveneens aan de overige vereisten is voldaan, zal per geval moeten worden beoordeeld.